

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Türkiye’de Sağlık Yönetimi Lisans Bölümlerinde Açılan Akademik İlanlar Üzerine Bir Araştırma

Osman ÖZKAN¹, Merve AKIŞ²

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, sağlık yönetimi bölümlerinde açılan öğretim üyesi ilanlarının profillerinin incelenmesidir. **Yöntem:** Araştırma kapsamında 2018 Ocak–2019 Temmuz dönemleri arasında Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerinde yayımlanan öğretim üyesi ilanları incelenmiştir. **Bulgular:** Elde edilen verilere göre 114 ilana ve talep edilen 230 öğretim üyesi kadrosuna ulaşılmıştır. Yayımlanan doktor öğretim üyesi (Dr. Öğr. Üyesi) kadrolarının sadece %40,8’inde (n:49) sağlık yönetimi alanında doktora yapma şartı tek başına yer almaktadır. Alan dışı şartlar taşıyan ilanların çoğunluğunun Dr. Öğr. Üyesi kadrolarında yer aldığı görülürken, profesör doktor (Prof. Dr.) ilanlarında kadroların sadece %35,9’unda (n:14) sağlık yönetimi alanı tek başına doktora şartı olarak gösterilmiştir. doçent doktor (Doç. Dr.) ilanlarında ise 71 kadronun yarısından fazlasında doktora yapılan alan belirtilmezken, sadece %38’inde (n:27) sağlık yönetimi alanı öncül kabul edilmiştir. **Sonuç:** İncelemeler sonucu, yapılan alan dışı atamalarda bölüm için aranan akademisyenin geçmiş bilimsel araştırmaları, sağlık sektörü ile ilgili deneyimlerinin ve alan ile olan bağlantısının sorgulanma oranının düşük olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eğitim; Sağlık Hizmetleri Yönetimi; Üniversiteler

A Research on Academic Staff Announcements in Health Management License Department in Turkey

Osman ÖZKAN¹, Merve AKIŞ²

ABSTRACT

Aim: The purpose of this study is to examine the profiles of the academic staff postings opened in the health management departments. **Method:** Scope of Research in the period between January 2018-July 2019 published ads lecturer at state and private universities in Turkey were examined. **Results:** According to the data obtained, 114 advertisements and requested 230 faculty members were reached. In only 40.8% (n: 49) of the posted assistant professor staff, the condition of doing a doctorate in the field of health management exists alone. While it is seen that most of the postings with non-field conditions are in the positions of assistant professor, only 35.9% (n: 14) of the posts in professor announcements show the field of health management as a doctoral requirement alone. In Associate Professor announcements, more than half of the 71 staff did not specify the field of doctorate, while only 38.0% (n: 27) of the health management field was accepted as the primary. **Conclusions:** As a result of the examinations, it has been seen that the rate of questioning the past scientific researches, experiences related to the health sector and the connection with the field of the academician sought for the department is low.

Keywords: Education; Health Services Administration; Universities

¹Harran Üniversitesi, Şanlıurfa, Türkiye

²Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilis, Türkiye

Sorumlu Yazar: Osman ÖZKAN

E-posta adresi: osmanozkan@harran.edu.tr **ORCID No:** 0000-0002-7979-4039

Gönderi Tarihi: 07.04.2021

Kabul Tarihi: 31.08.2021

GİRİŞ

Yönetim alanının alt dallarından biri olan sağlık yönetimi; toplum tarafından talep edilen tıbbi bakım ve sağlıklı bir çevrenin bireylere, organizasyonlara, toplumlara hizmet sunarak karşılanması için kaynakların planlanması, örgütlenmesi, yönlendirilmesi, kontrol ve koordine edilmesi süreci olarak ifade edilmektedir (1). İnsan yaşamı ile doğrudan ilişkili olan bu alan, birinci, ikinci, üçüncü basamak sağlık hizmetlerinin gereklilikleri, otelcilik hizmetleri, poliklinik, röntgen, ameliyathane, laboratuvar hizmetlerinin yönetimini de gerektirmesiyle daha karmaşık hale gelmektedir (2). Bu duruma ek olarak, kaynakların kıt olması ve gelişen teknolojinin yarattığı baskının etkisiyle sağlık sistemlerinin bu karmaşık boyutlarını bilimsel anlamda yönetecek meslek gruplarına olan ihtiyaç ortaya çıkmaktadır (3). Bu ihtiyaca bir çözüm olarak, alandaki ilk eğitim programları hastane yönetimi adı altında ABD’de ortaya çıkmış ve 1929 yılında Michael Davis’in “Hospital Administration: A Career” adlı eseri dönüm noktası olmuştur. Davis’in bu görüşleri 1934 yılında kabul edilmeye başlanmış ve üniversitelerde birçok lisansüstü eğitim programları açılmıştır. Bugün ABD’de 100’ün

üzerinde sağlık yönetimi eğitimi veren kuruluşun olduğu bilinmektedir (3). Nitekim 1934 yılında Michael Davis’in Chicago Üniversitesinde kurduğu “Hastane Yönetimi Yüksek Lisans Programı” bu konuda verilen ilk eğitim programı niteliği taşımaktadır (4).

1934 yılından itibaren özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası birçok ülkede sağlık yönetimi programları lisans ve lisansüstü derslerde yer bulmaya başlamış, 1948 yılında ise ABD’de Sağlık Yönetimi Üniversite Programları Birliği (AUPHA–Association of University Programs in Health Administration) kurulmuştur. Bu kuruluş sağlık yönetimi eğitimine rehberlik etmek için, bu alanda yapılan araştırmaları teşvik eden, üniversiteler ile işbirliği kuran ve yapılan çalışmalara katkı sağlayan, 500’den fazla üniversite ve eğitim kurumunun üye olduğu uluslararası bir organizasyondur (5).

Türkiye’de ise sağlık yönetimi alanında ilk kez 1963 yılında Sağlık Bakanlığı Mesleki Eğitim Genel Müdürlüğü bünyesinde Sağlık İdaresi Yüksek Okulu eğitim vermeye başlamıştır. Ayrıca 1970 yılında açılan Hacettepe Üniversitesi Hastane İdaresi Yüksek Okulu 1975 yılına kadar yüksek

lisans eğitimi vermiş ve adı Sağlık İdaresi Yüksekokulu olarak değiştirilmiştir. 1975-1982 yılları arasında hem lisans hem de yüksek lisans eğitimi verilen bu iki okul, 1982 yılında Hacettepe Üniversitesi bünyesinde birleştirilmiştir (6). Özellikle 2000’li yıllardan itibaren oldukça popüler olmaya başlayan sağlık yönetimi eğitimi 2018 ÖSYM Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları Tablosu incelendiğinde 73 üniversitede 87 lisans programı (Türkiye, KKTC, Özel, Kamu) ile eğitim verildiği görülmektedir. Bu hızlı artış yüksek lisans ve doktora eğitimlerinde de görülmüş ve pek çok üniversite bu konuda da eğitim vermeye başlamıştır (7).

Sağlık yönetimi alanında artan yüksek sayıda eğitim programı mezunlarının kaliteli ve yeterli bir eğitimden geçmesini gerektirmektedir. Derslerin ve uygulamaların mesleğin içinden gelmiş, alanda tecrübe kazanmış kişiler tarafından verilmesi sağlık yönetimi eğitiminin daha nitelikli hale gelmesinde büyük rol oynamaktadır. Bu alanda eğitim alan öğrencilerin ders aldıkları akademisyenlerin sahip olduğu yeterlilikler mezuniyet sonrası iş yaşamlarını doğrudan etkilemektedir. Verilen

ilanlara bakıldığında o alanla ilgili olmayan veya bölümde okutulmayan dersler ile ilişkili birçok akademik yeterlilik veya sektörel tecrübe isteyen ilanlara rastlanılmaktadır. Bu ilanlar kimi zaman kamuoyunun tepkisini çekmekte kimi zaman da herhangi bir engel söz konusu olmadan gerçekleşmektedir.

Bu çalışmanın amacı, üniversitelerin lisans eğitimi verilen sağlık yönetimi bölümlerinde ihtiyaç duyulan akademik kadroların nasıl ve hangi şartlar ile karşılandığının araştırılmasıdır. Açılan bu kadroların hangi yeterlilikler kapsamında açıldığı, bu kadroların sağlık yönetimi alanı ile olan ilişkisinin ne olduğu araştırmanın odaklandığı temel problemdir. Elde edilen sonuçlar üniversite üst yönetimlerinin bölüme karşı tutumlarını ve kadrolaşma sürecine karşı değerlendirmeleri hakkında fikir verebilecektir. Çalışmanın bu yönünün alan yazınına önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çünkü üniversite akademik kadroları için çıkan ilanlar bölüm başkanlıkları ve dekanlıkların talebi ve rektörlük makamının onay vermesiyle gerçekleşmektedir. Üniversite üst yönetimlerinin ve bölüm başkanlıklarının bu bölümü algılama şekli, açmış oldukları kadrolara

bakılarak ortaya konabilecek niteliktedir. Bu açıdan hem öğrencileri, hem akademisyenleri hem de bu alanda eğitim vermeye aday kişileri ilgilendiren bu çalışma, alanın kalitesinin korunması açısından son derece önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Araştırma evrenini 2018 Ocak – 2019 Temmuz dönemleri arasında Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerinin sağlık yönetimi bölümü ile ilgili yayımlanan akademik kadro ilanları oluşturmaktadır. Öğretim üyesi ilanlarına Resmi Gazete üzerinden ulaşılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi uygulanmış ve veriler doküman incelemesi ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler ile söz konusu ilanlar; ilana çıkan birim, bölüm, lisans, yüksek lisans, doktora alan bilgisi ve istenen yayın türleri başlıkları baz alınarak kategorize edilmiş ve sonuçlar analiz edilmiştir. Çalışmada sadece öğretim üyesi ilanlarına odaklanılmış, üniversiteler tarafından daha sonra iptal edilen ilanlar kapsam dışında tutulmuştur. Bu bağlamda, 114 öğretim üyesi kadro ilanı istenen özelliklere göre incelenmiş, kategorize

edilmiş ve daha sonra kendi içerisinde alt gruplara ayrılmıştır. Son olarak bu alt gruplar ayrıntılı bir şekilde incelenerek sonuçlar ortaya konulmuştur.

Araştırma soruları aşağıda belirtilmiştir:

1. Türkiye’de sağlık yönetimi lisans bölümlerinde açılan öğretim üyesi ilanlarının dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’de sağlık yönetimi lisans bölümlerinde açılan öğretim üyesi ilanlarının doktora, doçentlik ve yayın türü dağılımları nasıldır?

BULGULAR

Araştırma kapsamında analiz edilen 114 ilan öğretim üyesi akademik unvanlara göre ayrılmış, her başlık kendi içerisinde değerlendirilmiştir. Yayımlanan öğretim üyesi ilanlarına yönelik tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Elde edilen verilere göre 60’ı devlet üniversitesi tarafından olmak üzere toplamda 114 ilan yayımlanmış ve 230 öğretim üyesi kadrosu talep edilmiştir. Ayrıca bu ilanlar 40’ı devlet üniversitesinden olmak üzere 62 üniversite tarafından verilmiştir. İncelenen ilanların önemli bir bölümünü doktor öğretim üyesi (Dr. Öğr. Üyesi) kadroları oluşturmaktadır (%52,1). İlan edilen kadroların önemli bir bölümü sağlık

bilimleri fakülteleri (SBF) (%43) tarafından verilmiştir.

Tablo 2’de yayımlanan öğretim üyesi ilanlarında yer alan profesör doktor (Prof. Dr.) kadrolarına ilişkin veriler yer almaktadır. Bu verilerden hareketle yayımlanan 39 adet kadro incelendiğinde kadroların %38,5’inde (n:15) herhangi bir doktora alanı belirtilmezken, öncül olarak sağlık yönetimi alanında doktora yapma şartı isteyen kadrolar %35,9 (n:14) olarak gerçekleşmiştir. Buna karşılık kadroların %17,9’unda (n:7) sağlık yönetimi ile birlikte “İşletme, Yönetim ve Organizasyon,

Yönetim Bilimleri, Hukuk” gibi alan dışı bölümlerde tercih edilmiştir. Ayrıca kadroların %7,7’si (n:3) “*Beden Eğitimi ve Spor (1), Yönetim ve Organizasyon (2)*” gibi direkt olarak farklı bir alandan doktora yapma şartı istemiştir.

Prof. Dr. kadrolarında yer alan yayın türleri incelendiğinde ise kadroların %84,6’sında (n:33) herhangi bir yayın türü belirtilmemiştir. Yayın türünün belirtildiği 6 çalışmaya bakıldığında ise yayın şartı olarak “*teknoloji uzgörüsü ve öne çıkan teknolojiler*” konusu alan dışı bir çalışma olarak görülmektedir.

Tablo 1. Öğretim Üyesi ilanları tanımlayıcı bilgiler

İlan Sayısı	Özel	Kamu	İlana Çıkan Birim	n	%
	54	60			
Üniversite Sayısı	Özel	Kamu	SBY	33	28,9
	22	40	İİBF	20	17,5
Kadro Tipi	n	%	Uygulamalı Bilimler	8	7,0
Dr. Öğr. Üyesi	120	52,1	İşletme Fakültesi	3	2,6
Doç. Dr.	71	30,9	Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi	1	0,9
Prof. Dr.	39	17	Toplam	114	100
Toplam	230	100			

Kaynak: Resmi Gazete, 2019 (8) SBF: Sağlık Bilimleri Fakültesi, SBY: Sağlık Bilimleri Yüksekokulu, İİBF: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Prof. Dr. kadrolarında yer alan doçentlik alanı şartlarına bakıldığında, kadroların %43,6’sında (n:17) doçentlik alanı belirtilmezken, %20,5’inde (n:8) direkt olarak sağlık yönetimi alanı şartı konmuştur. Buna karşılık kadroların % 20,5’inde (n:8) sağlık yönetimi ile birlikte “İşletme, Bilgi ve

Belge Yönetimi, Yönetim ve Strateji, Kamu Yönetimi” gibi alan dışı bölümlerde tercih edilmiştir. Ayrıca kadroların %15,4’ü (n:6) “Halk Sağlığı (2), Yönetim ve Strateji (4)” gibi direkt olarak farklı bir alandan doçentlik istemiştir.

Tablo 2. Prof. Dr. kadrolarına ilişkin veriler

Doktora Yapmış Olduğu Alan			
Temel Bilgiler		Kadro Açıklaması	
	N	%	
Sağlık Yönetimi Alanı	14	35,9	* İşletme, Yönetim ve Organizasyon, Yönetim Bilimleri, Hukuk
Sağlık Yönetimi veya Diğer*	7	17,9	
Farklı Alan**	3	7,7	** Beden Eğitimi ve Spor (1), Yönetim ve Organizasyon (2)
Belirtilmemiş	15	38,5	
Toplam	39	100,0	

Yayın Türü			
Temel Bilgiler		Kadro Açıklaması	
	N	%	
Belirtilmemiş	33	84,6	*** Teknoloji uzgörsüsü ve öne çıkan teknolojiler konusunda çalışma yapmış olmak
Belirtilen***	6	15,4	
Toplam	39	100	

Doçentlik Alanı			
Temel Bilgiler		Kadro Açıklaması	
	n	%	
Sağlık Yönetimi Alanı	8	20,5	**** İşletme, Bilgi ve Belge Yönetimi, Yönetim ve Strateji, Kamu Yönetimi
Sağlık Yönetimi veya Diğer****	8	20,5	
Farklı Alan*****	6	15,4	***** Halk Sağlığı (2), Yönetim ve Strateji (4)
Belirtilmemiş	17	43,6	
Toplam	39	100,0	

Kaynak: Resmi Gazete, 2019 (8)

Tablo 3’de yayımlanan öğretim üyesi ilanlarında yer alan doçent doktor (Doç. Dr.) kadrolarına ilişkin veriler yer almaktadır. Bu verilerden hareketle yayımlanan 71 adet kadro incelendiğinde kadroların %50,7’sinde (n:36) herhangi bir doktora alanı belirtilmezken, sağlık yönetimi alanında doktora yapma şartı isteyen kadrolar %38 (n:27) olarak gerçekleşmiştir. Buna karşılık kadroların %9,9’unda (n:7) sağlık yönetimi ile birlikte “*İşletme, Yönetim Bilimleri, Hukuk*” gibi alan dışı bölümlerde tercih edilmiştir. Ayrıca kadroların %1,4’ü (n:1) “*İşletme*” (1) gibi direkt olarak farklı bir alandan doktora yapma şartı istemiştir.

Doç. Dr. kadrolarında yer alan yayın türleri incelendiğinde ise kadroların %73,2’sinde (n:52) herhangi bir yayın türü belirtilmemiştir. Yayın türünün belirtildiği 19 çalışma içinde ise yayın şartı olarak istenen “*kurumsal raporlama ve sürdürülebilirlik, genotoksisite ve polimorfizm, yeni kamu işletmeciliği ve müşteri odaklılık*” konuları alan dışı çalışmalar olarak görülmektedir.

Doç. Dr. kadrolarında yer alan doçentlik alanı şartlarına bakıldığında, kadroların %35,2’sinde (n:25) doçentlik alanı belirtilmezken, %36,6’sında (n:26) direkt olarak sağlık yönetimi alanı şartı konmuştur. Buna karşılık kadroların % 14,1’inde

(n:10) sağlık yönetimi ile birlikte “*İşletme, Bilgi ve Belge Yönetimi, Yönetim ve Strateji, Kamu Yönetimi*” gibi alan dışı bölümlerde tercih edilmiştir. Ayrıca kadroların %14,1’i (n:6) “*Yönetim ve Strateji (5), Muhasebe ve Finansman (2), Halk Sağlığı (1), Pazarlama (1), Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler (1)*” gibi direkt olarak farklı bir alandan doçentlik istemiştir.

Tablo 4’de yayımlanan öğretim üyesi ilanlarında yer alan doktor öğretim üyesi (Dr. Öğr. Üyesi) kadrolarına ilişkin veriler yer almaktadır. Bu verilerden hareketle yayımlanan 120 adet kadro incelendiğinde kadroların %15’inde (n:18) herhangi bir doktora alanı belirtilmezken, sağlık yönetimi alanında doktora yapma şartı isteyen kadrolar %40,8 (n:49) olarak gerçekleşmiştir. Buna karşılık kadroların %22,5’inde (n:27) sağlık yönetimi ile birlikte “*İşletme, İktisat, Yönetim Bilimleri, Hukuk, Pazarlama, Yönetim ve Organizasyon, Bilişim, Maliye, Halk Sağlığı, diğer sağlık alanları*” gibi alan dışı bölümler de tercih edilmiştir. Ayrıca kadroların %21,7’sinde (n:26) “*İşletme (11), Yönetim ve Organizasyon (3), İktisat (2), Muhasebe ve Finansman (2), Sağlık Bilişim ve Teknolojileri (2), İşletme veya Muhasebe, Yönetim Organizasyon (2), Adli Kimya ve Adli Toksikoloji*

(1), *Yönetim Bilimleri (1), Göz Hastalıkları Uzmanlığı (1), Pedodonti Uzmanlığı (1)*” gibi direkt olarak farklı bir alandan doktora yapma şartı istenmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi kadrolarında yer alan yayın türleri incelendiğinde ise kadroların %60’ında (n:72) herhangi bir yayın türü belirtilmemiştir. Yayın türünün belirtildiği 48 çalışmada ise yayın şartı olarak istenen “*zamana dayalı faaliyet tabanlı*

maliyet sistemi ve kısıtlar teorisi, işveren markası ve yetenek yönetimi, adli muhasebe, iç kontrol ve iç denetim, ilaç sektöründe dijital tanıtım faaliyetleri, doğrudan yatırımcıların temel belirleyicileri, kurumsal yönetim, yönetim kurulu yapısı, örgütlerde insan enerjisi, entelektüel sermaye firma performans ilişkisi” konuları alan dışı çalışmalar olarak görülmektedir.

Tablo 3. Doç. Dr. kadrolarına ilişkin veriler

Doktora Yapmış Olduğu Alan			
Temel Bilgiler		Kadro Açıklaması	
	N	%	
Sağlık Yönetimi Alanı	27	38,0	* İşletme, Yönetim Bilimleri, Hukuk
Sağlık Yönetimi veya Diğer*	7	9,9	
Farklı Alan**	1	1,4	** İşletme (1)
Belirtilmemiş	36	50,7	
Toplam	71	100,0	
Yayın Türü			
Temel Bilgiler		Kadro Açıklaması	
	N	%	
Belirtilmemiş	52	73,2	*** 1. Kurumsal raporlama ve sürdürülebilirlik
Belirtilmiş***	19	26,8	2. Genotoksisite ve Polimorfizm
Toplam	71	100	3. Yeni kamu işletmeciliği ve müşteri odaklılık
Doçentlik Alanı			
Temel Bilgiler		Kadro Açıklaması	
	n	%	
Sağlık Yönetimi Alanı	26	36,6	**** İşletme, Bilgi ve Belge Yönetimi, Yönetim ve Strateji, Kamu Yönetimi
Sağlık Yönetimi veya Diğer****	10	14,1	
Farklı Alan*****	10	14,1	***** Yönetim ve Strateji (5), Muhasebe ve Finansman (2), Halk Sağlığı (1),
Belirtilmemiş	25	35,2	Pazarlama (1), Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler (1)
Toplam	71	100,0	

Kaynak: Resmi Gazete, 2019 (8)

Tablo 4. Dr. Öğr. Üyesi Kadrolarına İlişkin Veriler

Doktora Yapmış Olduğu Alan			
Temel Bilgiler		Kadro Açıklaması	
	N	%	* İşletme, İktisat, Yönetim Bilimleri, Hukuk, Pazarlama, Yönetim ve Organizasyon, Bilişim, Maliye, Halk Sağlığı, Diğer Sağlık Alanları
Sağlık Yönetimi Alanı	49	40,8	
Sağlık Yönetimi veya Diğer*	27	22,5	
Farklı Alan**	26	21,7	** İşletme (11), Yönetim ve Organizasyon (3), İktisat (2), Muhasebe ve Finansman (2), Sağlık Bilişim ve Teknolojileri (2), İşletme veya Muhasebe, Yönetim ve Organizasyon (2), Adli Kimya ve Adli Toksikoloji (1), Yönetim Bilimleri (1), Göz Hastalıkları/Uzmanlık (1), Pedodonti/Uzmanlık (1)
Belirtilmemiş	18	15,0	
Toplam	120	100,0	

Yayın Türü			
Temel Bilgiler		Kadro Açıklaması	
	N	%	
Belirtilmemiş	72	60,0	*** 1. Zamana dayalı faaliyet tabanlı maliyet sistemi ve kısıtlar teorisi
Belirtilmiş***	48	40,0	2. İşveren markası ve yetenek yönetimi
Toplam	120	100	3. Adli muhasebe, iç kontrol ve iç denetim 4. İlaç sektöründe dijital tanıtım faaliyetleri 5. Doğrudan yatırımcıların temel belirleyicileri 6. Kurumsal yönetim, yönetim kurulu yapısı 7. Örgütlerde insan enerjisi 8. Entelektüel Sermaye Firma Performans İlişkisi

Kaynak: Resmi Gazete, 2019 (8)

TARTIŞMA

Bu araştırma üniversitelerin sağlık yönetimi bölümleri adına açılan öğretim üyesi ilanlarının profillerini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın yöntem ve bulgular bölümünde de ifade edildiği gibi toplamda

bir buçuk senelik bir zaman diliminde verilen öğretim üyesi ilanları 114 olarak elde edilmiştir. Bu ilanlarda 39 Prof. Dr., 71 Doç. Dr.,120 Dr. Öğr. Üyesi kadrosu olmak üzere toplamda 230 kadroya yer verilmiştir. Şener (2010)’un yapmış olduğu çalışmada sağlık yönetimi bölümlerinde 2009

verilerine göre 6 profesör doktor, 5 doçent doktor, 8 doktor öğretim üyesi yer alırken, Dalkılıç (2015)’ın yapmış olduğu çalışmada ise 2013 verilerine göre 19 profesör doktor, 19 doçent doktor, 52 doktor öğretim üyesi yer almaktadır (9,10). Bu durum sağlık yönetiminde kadrolaşmanın zaman için de artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ancak 2009 yılından günümüze kadro sayısındaki artış sadece sayısal bir bilgi vermektedir. Bu bağlamda yayımlanan ilanların alan ile olan ilişkisinin de incelenmesi önemlidir.

Öğretim üyesi kadro ilanlarına ilişkin veriler genel olarak değerlendirildiğinde, kadroların ağırlıklı olarak sağlık bilimleri fakültelerinde açıldığı ve bu kadroların yarısından fazlasının (%52,1/n:120) Dr. Öğr. Üyesi olarak gerçekleştiği görülmektedir. Yayımlanan bu Dr. Öğr. Üyesi kadrolarının sadece %40,8’inde (n:49) sağlık yönetimi alanda doktora yapma şartının tek başına yer alması dikkat çekicidir. Ayrıca kadroların % 22,5’inde (n:27) sağlık yönetimi alanı ile birlikte alan dışı bölümlere de yer verilmiştir. Sağlık yönetimi alanında doktorasını tamamlayan akademisyen sayısının buna sebep olabileceği düşünülmektedir. Bu

anlamda doktorasını tamamlayan akademisyen sayısının incelenmesi önemli bir konudur. Bu kadrolarda yaşanan sıkıntıların başka alanlardan akademisyenler ile tamamlanması hem alanın multidisipliner olması hem de yaşanan akademisyen eksikliğinden kaynaklı olabilir. Bu durum alan dışı nitelikleri barındıran ilanların çıkmasında da etkili olmuş olabilir. Ayrıca alan dışı şartlar taşıyan ilanların çoğunluğunun Dr. Öğr. Üyesi kadrolarında olduğu (%21,7) ve kadrolarda “*Adli Kimya, Adli Toksikoloji, Göz Hastalıkları Uzmanlığı, Pedodonti Uzmanlığı*” şeklinde alana oldukça uzak duran doktora/uzmanlık şartlarının da arandığı görülmektedir. Dr. Öğr. Üyesi kadrolarının %60’ı (n:72) yayın türü şartı getirmezken, yayın türünün belirtildiği ilanlar içerisinde sağlık yönetimi alanıyla ilişkisinin uzak veya tam olarak belirtilmediği “*entelektüel sermaye firma performans ilişkisi, adli muhasebe, iç kontrol ve denetim, kurumsal yönetim, yönetim kurulu yapısı, işveren markası ve yetenek yönetimi*” gibi açıklamalar da mevcuttur. Bu tip kadrolar sınırlı sayıda başvuruya sebep olacak özel maddeler barındıran kadrolar olarak dikkat çekmektedir.

Prof. Dr. kadroları incelendiğinde verilen 39 adet kadro ilanının doktora yapılan alan şartında, yayın türlerinin açıklanmasında ve doçentlik alanının belirtilmesinde çoğunluk olarak herhangi bir açıklamanın yapılmadığı görülmektedir. Kadroların sadece %35,9’unda (n:14) sağlık yönetimi alanı tek başına doktora şartı olarak gösterilirken, alan dışı doktora şartlarında özellikle “*Beden Eğitimi ve Spor*” alanının verilmiş olması akademik alımların hangi boyutlara geldiğini göstermektedir. Aynı şekilde de doçentlik alanı açıklamalarında kadroların sadece %20,5’i (n:8) sağlık yönetimi alanını öncül olarak kabul etmektedir (Tablo 2). Bu durum yine alandaki akademisyen sayısına bağlı olarak değerlendirilebilir.

Doç. Dr. ilanlarında ise 71 kadronun %50,7’sinde doktora yapılan alan belirtilmezken, sadece %38’inde (n:27) sağlık yönetimi alanı öncül kabul edilmiştir. Doçentlik alanı şartında ise sağlık yönetimi alanının belirtildiği kadrolar yine aynı seviyelerde kalırken, farklı alanların dâhil edildiği kadro ilanları da söz konusu olmuştur. Özellikle “*Yönetim ve Strateji, Muhasebe ve Finansman, Halk Sağlığı, Pazarlama*” bu alanlardan

bazılarıdır. Tüm bunlara karşılık yayın türü açıklamaları incelendiğinde, yayın türünün belirtildiği çalışmalarda “*Genotoksisite ve Polimorfizm*” gibi alan dışı yayın türlerinin belirtildiği ilanların da olduğu görülmektedir. Sağlık yönetimi alanı ile ilişkili olan yayın türü açıklamaları “*İşletme, İktisat, Muhasebe Ve Finansman, Pazarlama*” vb. alanlardan oluşurken alana oldukça uzak duran bu tip yayın türlerinin sınırlı başvurulara sebep olacak özel nitelikli kadrolar olduğu açıktır.

SONUÇ

Türkiye’de sağlık yönetimi bölümü sayısının giderek artması ve bu sebeple alanda doğan akademisyen ihtiyacının da yine sağlık yönetimi alanında eğitimini almış bireyler tarafından karşılanması gerektiği düşünülmektedir. Çünkü alandaki akademisyen sayısı az iken, açılan bölüm ve kadrolaşma ihtiyacı daha fazla olmaktadır. Bölümün multidisipliner olmasından kaynaklı artan alan dışı atamalarda, bölüm için aranan akademisyenin geçmiş bilimsel araştırmaları ve sağlık sektörü ile ilgili deneyimleri göz önünde bulundurulmalı ve alan ile olan bağlantısı sorgulanmalıdır. Bu bakımdan farklı alanlardan

uzmanlaşmış kişilerin kendi alanlarının gerektirdiği uzmanlık derslerini vermek amacıyla sağlık yönetimi bölümlerinde kadrolaşması, alan ile kurmuş olduğu ilişki dikkate alınarak gerçekleşmelidir. Bu tür atamalar özellikle Dr. Öğr. Üyesi kadrolarında ön plana çıkmaktadır. Ancak alana oldukça uzak duran doktora/uzmanlık şartlarının aranması hem üniversite yönetimlerinin, hem bölüm başkanlıklarının bölüme bakış açısını, kadrolaşmanın niteliğini sorgulatır niteliktedir. Dalkılıç (2015) özellikle 2013 yılından itibaren sağlık yönetimi alanında doktora yapan kişi sayısının artış gösterdiğini ve bu durumun alan dışı öğretim üyesi sayısını azaltacağını ifade etmektedir (10).

Bu tip atamaların özellikle üniversite eğitiminin niteliği, öğrenciler ile kurulan iletişim, kariyer yönelimleri konusunda danışmanlık ve istihdam üzerinde etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca akademik ortamdaki bu kadrolaşmanın gizli bir işsizlik yaratabileceği, kariyerini lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi ile sürdürüp kadro bekleyen birçok aday için haksız bir ortam oluşturabileceği bilinmelidir.

Sağlık yönetimi alanında akademik kadrolar ile ilgili yapılan atamalar konusunda çalışma yapmak isteyen veya bu çalışmanın ilerlemesini sağlamak isteyen araştırmacılar, öğretim üyesi ilanlarına ek olarak öğretim elemanı ilanlarını inceleyebilir, çalışmayı daha geniş bir zaman aralığında araştırabilir, alan dışı atamaları daha derinlemesine inceleyerek bu ilanların ilgili programlar ve verilen dersler ile ilişkilerini analiz edebilirler. Böylece verilen derslerin dersi veren akademisyenin niteliği ile ilişkisinin ortaya konacağı düşünülmektedir. Ayrıca üniversite öğrenci sayılarının, mezunların niteliklerinin, Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) bölüm açma kriterlerinin de dâhil olduğu çalışmalar karşılaştırma yapma ve ilişki kurma anlamında önemli veriler ortaya koyacaktır.

KAYNAKLAR

1. Schultz R, Alton CJ. Management of hospitals. New York: Mc Graw Hill Book Company; 1976.
2. Hayran O. Sağlık hizmetlerinin yönetimi [Internet]. 2010 [Erişim tarihi: 06.07.2019]. Erişim Adresi: www.merih.net/m1/0mngmt.html
3. Çimen M. Sağlık yönetimi ve sağlık yönetimi eğitimi. Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 2010; 1(3): 136-139.
4. Davis M. Development of first graduate program in hospital administration. The Journal of Health Administration Education. 1984; 2(2): 124-134.
5. Association of University Programs in Health Administration [Internet]. AUPHA; 2019 [Erişim tarihi: 06.07.2019]. Erişim Adresi: <http://www.aupha.org/14a/pages/index.cfm>.
6. Tengilimoğlu D, Işık O, Akbolat M. Sağlık işletmeleri yönetimi. Ankara: Nobel Publication, 2015.
7. ÖSYM [Internet]. Türkiye: ÖSYM Merkezi Yerleştirme ile Öğrenci Alan Yükseköğretim Lisans Programları Tablosu; 2018 [Erişim tarihi: 03.07.2019]. Erişim Adresi: www.osym.gov.tr
8. Resmî Gazete [Internet]. Türkiye: Arşiv/Çeşitli İlanlar (01.01.2018 – 30.06.2019); 2019 [Erişim tarihi: 01.06.2019 – 15.07.2019]. Erişim Adresi: www.resmigazete.gov.tr
9. Şener E, Erdem R, Akçakanat T. Türkiye’de lisans düzeyinde sağlık yöneticisi yetiştiren kurumların akademik ve eğitsel profili. Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi. 2010; 13 (1): 29-44.

10. Dalkılıç S. Sağlık kurumları işletmeciliği lisans programlarının müfredatlarının incelenmesi. Ankara: Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. 2015.